

Gedichten van J. Antonides van der Goes

<https://hdl.handle.net/1874/203691>

H E T
L E V E N
V A N
J O A N N E S A N T O N I D E S
V A N D E R G O E S.

H E T L E V E N

van

JOANNES ANTONIDES vander GOES.

Oewel het van weinig belang is te weeten, de geboorteplaetsen opvoeding van een Schrijver, die door zijne gaven zich een naem heeft verkreegen; zoo schijnt de nieuwsgeerige niet vol-
daen te zijn voor dat hy hier van eenig bericht ontfange. Ik zal dan zeggen, om deeze te

vergenoegen, dat JOANNES ANTONIDES in het Zestien-
hondert zeevenenveertigste Jaer, den darden van Bloeimaent, Ter GOES in Zeelant is gebooren, en ontrent vier Jaren daer na, met zijne Ouders, Antoni Jansen en Magdaleena Steenaerts in Amsterdam quam woonen; daer hy na verloop van eenige Jaren, in de Latijnsche school, onder de opper-
toezicht van den vermaerden Adrianus Junius wierd bestelt. Deeze beginzelen, ondersteunt, door eene byzondere on-
derrechting in de Latijnsche en Grieksche tael, van den ge-
leerden Jakobus Coccëus, voor deezen Konrektor in de La-
tijnsche schoole te Haerlem wierden, om het jonge verstant tot alle wetenschappen bequamer te maken, noch meer ver-
sterkt met de vijf eerste Boeken van Euklides te leeren ver-
staen, daer d'uitneemende Wiskunstenaar Abraham de Graef, hem in onderwees.

Hiertusschen schikten en kneeden deeze offeningen zij-
nen geest, die uit eigen aert gewillig en vaerdig was, tot
verscheide heblijkheeden, waeronder zijn geneegentheit tot
de Poëzie, boven andere uitstak: want zijne leerbeurt niet
verzuimende; gaf hy aen zijne Latijnsche gedichten alreede
eenigen luister.

*

De

De schoolen dus hebbende doorgedaen, hield hy zich in zijne oeffeningen, die het leeren der taelen hem aen de hand gaven, bezig. doch de lust tot de Latijnsche Poëzie veranderde, door het leezen der werken van de heeren Hooft en Vondel, in eene geneegtheit en yver tot de Nederland-sche dichtkunst; om, na den trant van den uitsteekenden Joost vanden Vondel den Zangberg op te klimmen. Onder de eerste proeven daer van zijn te tellen eenige vertalingen uit Horatius, en zommige andere gedichten dat eigen vindingen waren. hierop volgde het voltojen van zijn Treurspel, *T R A Z I L*, of *Overrompelt Sina*, dat zommigen, die het gelezen hadden, oorzaak gaf den Heer Vondel te beweegen dat hy de eerstelingen zijner dichtkunst opname, om hem, ontrent achtien Jaren oud, moed in te spreken. Ook quam hy hem daerna, om zijnen yver te voeden, zeggen, dat hy uit zijn Treurspel eene spreekwyze ontleent, en in zijn *Zun-chin*, dat ook een Sineesch Treurspel is, had overgebracht, 't welk breeder in het Leeven van den Heere Vondel, in het tweede deel zijner Poëzie, wert verhaelt.

De lust, geduurig opwakkerende, gaf hy verscheide gedichten, niet veel verschillende in tijt, aen het licht: gelijk aen George Hoyer *op het verbond der Deensche Majesteit en hare Hoogmoogende*, *De Neederlaeg der Turken*, *het tweede Burgermeesterschap van den Heere Lambert Reijst*, en andre; daer na *De Teems in Brant*: welk gevolgt wiert van het gedicht in 't Jaer Zestienhondertzeevenenzestig op de vrede met Engelant, genaemt *Belloone aen band*. dit was eene aenzienelijke schets van des jongelings bequaemheit in de dichtkunst; 't geen ook van den Heer Vondel wierd gepreezen, met te zeggen aen de Vader, die hem een van die gedichten had gezonden, dat hy van verwonderinge, als voor het hoofd geslagen, openhartig beled noit beeter te hebben uitgegeeven, en dat hy het met zijnen name wilde onderteikenen: hem verscheide-malen noemende zijnen zoon in de kunst.

J. ANTONIDES vander GOES.

Dus voortvarende, en overweegende zijne krachten, begon hy op te stellen zijnen *Ystroom*, in vier boeken begreepen: zich spoeiende, om het werk volflagen en uitgevoerd te zien, eer het Jaer van eenenzeeventig ten einde was; om datmen bystere donkere wolken zag opkoomen voor welker neederstorting, alzoo die over de vereenigde Nederlanden scheenen te hangen, men met reeden beducht was, en die aen zijn werk een geheel ander aenzien zou kunnen geven, gelijk de uitkomst dat naderhant heeft geleert. In dees tijt quamen verscheiden tooneelspeelen in druk, zamen gestelt door zeeker kunstgenootschap, daer ANTONIDES toen meede een lit van was, en aen zommige van de zelve eenige deelen had gedicht, als in *Agrippa, Koning van Alba, Oroondates en Statira, de gelijke Tweeling* uit Plautus en *het spokend Weentje*; maer om eenige reeden daer van afgescheiden, maekte hy dat de *Ystroom*, volgens zijn voorneemen op de behoorlijke tijt uitquam.

Geduurende den oorlog met Vrankrijk nam hy voor zich meer te oeffenen in de kennisse der Medesijne; terwijl hy daeglijks, van veele naemruchige beminnaers der dichtkunst, door het werk van den *Ystroom* opgewekt, bezocht wierd; onder welke geensints de minste was den weleedelen Heere Diederijk Buizero, gelijk ook hunne byzondere geneegenheit lieten blijken de achtbare Heer Joan Six, de Professor Francius, Mr. Laurens Bake van Wulvenhorst, Joan van Broekhuizen, Joan Pluimer en meer andre, beneevens den ouden Heer Vondel, die naulijx eenen dagh liet voorby gaen, zonder ANTONIDES de eer van zijn bezoek te geeven; inzonderheit als hy ziek was, 't welk hem, om zijn teedere gestalte, bywijlen ten deele viel, doende vlijt om hem zijnen moed frisch en wakker te houden: gelijk hy hem, in zulk een stand vindende, door eenige genuchelijke vertellingen, wat minder aen zijn ongemak deed gedenken.

Toen Utrecht van de Fransche troepen bevrijd was, begaf hy zich aldaer in de hooge school, om zijne kennisse in de geneeskunde wijder voort te zetten; tot hy met den tijtel van

4 H E T L E V E N van
Dokter inde Medecijne wierd vereert. op welke bevordering,
de meergemelde Heer Jooft vanden Vondel, hem dit volgende
gedicht toezond:

Op de

Draeyinge van het hoofd,

Verweert

Door den geleerden JONGELING

J O A N A N T O N I G O E Z E N A E R:

Toen hy ter Artsenye wiert ingewijt in de doorluchtige
hooge schoole t'U Y T R E C H T.

DE schrandre GOEZENAER komt hier op stoel verweeren
*De draeying van het hoofd, die brein en zinnen plaegt.
Hy toont hoe ydele verbeeldingen ons deeren,
Wanneer d'ontfelde maegh de dampen opwaert jaegt;
En d'ooen schrikken voor de spooken en grimmassen,
Als ryzende uit den poel des afgronts dootsch en naer:
Maer nu een wijser eeuw dees dwaling is ontwasen,
Loopt elk, die leeren wil by vroeden, geen gevaer.
Laet 's Bisschops hanen vry uit alle toorens kracien,
En wekken 't gantsche Sticht, zoo wjt het is bekend.
Waerom? al d'aertkloot schynt rondom de Zon te draeien.
De geest van Kartes leeft nu in zyn element:
Want schoon newwijzen dit bekommerlyk geloofden,
En lang weêrstreefden dat by elk onmooglyk scheen:
Nu blijkt het openbaer aen't draeien van de hoofden:
De wijsten staen verbaest, en als verkeert in steen.
Het rechte middelpunt der werrelt is gevonden.
Voor zulk een' nieuwen vont verstoffmen 's werrelts ronden.*

J. V. VONDEL.

Hy keerde, dit verricht hebbende wederom na Amsterdam;
na dat hy kennisse had. gemaekt en namaels gemeenzaem on-
derhouden, met den voortreffelijken Joannis Georgius Gre-
vius, en Doktor Henrik van Zolingen, gelijk aen twee ge-
dichten, daer hy in het eene, *den Lof der geleertheit*, en in het
andere die *van de eenzaamheit* ophaelt, te zien is. het is waer
dat hy zich al eenigen tijt van te vooren had bereit tot een
werk

werk van langen adem, waeraen hy scheen al zyn overige tijd te willen besteeden; betreffende het leeven van den heiligen Paulus, dien grooten Leeraer der heidenen, 't geen hy in twaelf boeken wilde verdeelen, om te proeven hoedanigen Poëtischen toon men die heilige stof konde toepassen; maer door veele tusschenkomende veranderingen, wierd eerst het beginzel gestuit; en, eindelijk, wachtende op ryper Jaren en vaster gedachten, om ontrent geene der vereischte noodzaekelijkheeden, in zulk een werk, te missen, verder uytgestelt. Dat hy evenwel zyne dichtaeder, zuiver en nergens in bezweeken, heeft behouden, en geen onvermoogen d'oorzaak van deeze opschorting zyn geweest, kan het Lijkgedicht, op de dood van wijlen den Heer Vondel, daer zijnen eedlen geest niet min schoon en leevendig in voorkomt, als in eenige der voorgaende werken, tot een zeeker bewys verstreken. Ook is 't den kunstbeminners overvloedig gebleeken welk een rijkdom van gaven in de Poëzye hem was meedegeedeelt, en hoe ver zyn magt hem had kunnen brengen, indien zijne beletzelen minder hadden geweest.

Den Ed: Heere Diederijk Buizero, van Vlissingen, daer hy Sekretaris en Raet was, in de Admiraliteit op de Maze tot Rotterdam geroepen; diende zich van de eerste gelegenheit om ANTONIDES aldaar met een ampt te begunstigen, om, onder eene eerlijke inkomst zynen dichtyver een spoor te geven. Gelijk hy hem vorderde, met Dokter, en daer na eerste Klerk te zyn ter Sekretarye aen dat Hof, met toezegging van hem, in tijt en wijle, meer voordeelen toe te voegen. In deeze waerneeming onleedig, begaf hy zich in houwelijk met Suzanna Bormans, Zuster van den Predikant Petrus Bormans; latende by wijlen eenige vruchten van zynen geest te voorschijn komen, gelijk in zijne werken is na te speuren: altijd vergezelschap met dat voorneemen, zoo hy de handen mogt ruimer krijgen, het leeven van den Heiligen *Paulus* onder den name van PAULINADE, uit te brengen. Den ouden Heer Vondel zeide eens, zoetelijk schertzende, na de wijs van spreken by de Roomsgezinden

zinden gebruikelijk, *Antonides*, gy moet met *wven Paulus voortvaren*, gy sult' er veel by verdienen: want hy is een' grooten *Heilig*. Doch zijn leeven, vol geeft en vier, beslooten in een zwak lichaem, gaf bliken na allen schijn, van geen hoogen ouderdom te zullen bereiken. Hy wierde meermalen vermaent zijn werken in ordre te schikken, en zelf, onder zijn opzicht, uit te geeven; maer hy weigerde zulks altijd, zoo uit andere inzichten, * als om dat hy dezelve met eenig nieuw werk, van geen minder waerde als de *Ystroom*, voornam te vergrooten.

Eindelijk is hy, na een zwaer overval van bloeden, door sterk hoesten, zoo het scheen, veroorzaekt, in eene ziekte gevallen die hem met een doodelijke pijn, zijne keel zeer fel ontsteekende, aengreep; maer na weinige dagen lijdens verminderende, beloofde men zich wederom eenige hoop van herstelling. Hy be-
tuigde aen zijne *Vrienden*, echter, die hem quamen bezoeken, dat hy zich lang van te vooren tot zijne verhuizinge, na een beeter, had gereet gemaakt. waerop een koorts, die hier korts navolgde, en zeedert nimmer af ging, van zijne weederopkomste deê wanhoopen: gelijk hy, ten laetsten geduurig afneemende, met vol verstant, op den achtenden van *Herfstmaent*, in 't *Jaer Zestienhondertvierentachtig*, quam te overlijden.

Hy was van aert en natuur vroolijk; In reedeneering klaer en lieflijk, een yegelijk geerne verplichtende.

Verscheide *Liefhebbers* en begunstigers zijner *Poëzye* hebben hem met *Lijk-en-Grafdichten* willen vereeren, gelijk dezelve den *Leezer*, hieraen volgende, werden meegedeelt.

* Zie p. 205.

natus 3. m. 1647

mortuus 18. Sept. 1689

vi. 37

7
Op het **G R A F**
V A N

J. ANTONIDES VANDER GOES.

Die op ANTONIDES gebeent hier onder treedt,
En oyt ontijgh Lijck met oogh en hert bekreet;
Ghy hebt hem noyt gekent, of ghy moet met my seggen,
Och! edel' Hand en Hoofd, zijt ghy zoo vroeg gaen leggen?

CONSTANTER.

G R A F S C H R I F T.

Hier rust ANTONIDES, t'ontijgh weg gerukt,
De liefste van Apolloos zoonen;
Die al de Lauwren van Parnas heeft afgeplukt,
Op dat men naderhand zijn graf daer meê zou kroonen.

D. BUIZERO.

L Y K Z A N G.

Over den **HEER.**

JOANNES ANTONIDES VANDER GOES,

Dokter der Geneeskunst en doorluchtig Poëet.

Tumulum facite, & tumulo superaddite carmen.

ANTONIDES verscheien?
O Dichters, valt aan 't schreien.

Bar-

LYK - en GRAFDICHTEN van

Parnassus heeft geen maar,
 Met al zijn feestgewyden,
 Na Heins en Vondels tijden
 Beroert met zulk misbaar.

Dees, d'eigen zoon van Vondel,
 Wiens dichtpapier een' bondel
 Van Vondels kunst, (zijn' schat
 En erfgoed, minst geschonden)
 Een tweden Vondels vonden
 Behelst van blad tot blad;

Holp Neêrlants pen versnyen,
 En lamme rymeryen
 Bestraffen met een' toon,
 Waarom van outs Poëten
 De zorg des hemels heten
 En 't heilig bloed der Goôn.

Hem luste met zijn vlerken
 In grote heldenwerken
 Onze Agrippijnsche zwaan
 Als zy aan zy te zweven,
 En altyt hoog te streven,
 Als Febus op zijn baan.

Het onverbidzaam sterflot,
 Och! aller menschen erfloot,
 Verrascht hem in zijn vlucht.
 Apollo dreigt in 't treuren
 Zijn feestkleedt zelf te scheuren
 Zijn pruijk op dit gerucht.

De zangberg stort, geschonnen,
 Geen hoef- maar tranebonnen.

En meer dan ene stroom,
 Weleer och! met verlangen
 Verrukt door 's mans gezangen,
 Viert klagte en rou den toom.

De Maasvliet schreit in 't schuuren
 Der Rotterdamsche muuren;
 De Lek, die hier van zwol;
 Ook Merwe - en Yffelvlieten,
 Daarze in den Maasstroom gieten
 Hun stroomvat, ruim zo vol.

En d'Yfstrom kermt, niet langer
 Zoo moedig op zijn' zanger,
 Wiens lofbazuin hem zet
 Voor Donau, Po en Iber;
 Gelijk Virgyl den Tiber
 En Xanthus lof trompet.

De dootschicht, niet te keren
 Van Maroos, noch Homeren,
 Rooft Febus kunst veel glans,
 Dreigt Febus lauwertelgen
 En afkomst te verdelgen;
 Maar schent geen Febus krans.

Dat Y en Maas, vol rouwe,
 In marmer 't graffschrift houwe:

*Spaart hier uw klagten vry.
 Geen grafzerk smoort in't duister
 ANTONIDES, den luister
 Van Neêrlants poëzy.*

J. VOLLENHOVE.

**

LYK

L Y K Z A N G

Over den HELDENDIGTER

JOANNES ANTONIDES vander GOES,

O Herftmaandt, die zoo guur, zoo barsch, zoo straf,
 Zoo meenigmaal de lijken bragt naar 't graf,
 Gy die weleer doorluchtige verftanden,
 Van eeuw tot eeuw, wegrukte uit alle Landen,
 Als 't sterflot op een van uw dagen viel;
 Gy waart het die den Mantuaan Virgiel,
 Terwijl hy op Parnas voor Vorst verftrekte,
 Naar 't lijkvier voerde en d'asch met aarde dekte^a.
 Gy waart het die ook Dantes hielpt van kant^b.
 Die Florentijn, die buiten 't vaderlandt
 Zijn dichten schreef, en balling's lands most zwerven,
 Most ook op een van uwe dagen sterven.
 Politiaan, vermaardt door taal en zang
 In schoon Latijn, ging ook den zelve gang^c.
 Sekundus, die, in zijne lentejaaren,
 'T aaloude Room' leerde omzien naar zijn snaaren,
 Raakte in uw Herft^d ontijdig uit der tijdt:
 En Buchanaan, die 't aardrijk had verblijdt
 Met hemelzang van psalmen, rijk van maaten,
 Most in uw eind^e het licht en 't leven laaten.
 Gy wierpt daarna^f den grooten Bruggenaar,
 Lernutius, dien dichter, op de baar.

^a Den 22 September in 't 19 jaar voor Christusgeboorte.

^b Den 13 September 1321.

^c Den 24 September 1494.

^d Den 24 September 1536.

^e Den 28 September 1582.

^f Den 29 September 1619.

Maar deeze rou werd door de tijd gefleeten,
En door 't verloop der jaaren als vergeeten.

Nu baardt gy weër op nieu een droef geklag.

Uw tweemaal vijfde en achtste Herrefstdagh
Staat Hollandt dier, en sluit twee geestrijke oogen.

ANTONIDES, ons door de dood onttoogen,

Gaf dan den geest: die Dichter, groot van naam,

Wiens wieg, der Goes, haar roem trekt uit zijn faam;

Dien Vondel met den naam van zoon vereerde;

Wiens draavend dicht het Y zijn glory leerde.

ANTONIDES, die door zijn heldentoon

Met d'Oudtheit streê om d'eer der lauwerkroon,

En Hollandts taal ten top voerde in zijn dichten,

Zal nu het Y en Maas niet meer verlichten.

Al wat zijn dicht kon hooren of verstaan

Ziet met zijn lijk zijn vlugge pen vergaan:

Zijn dichtpen, die Bellona ley aan banden,

En 't nut der vree, tot heil der vrye Landen

Ontvoude, en (als de krijgstorm weër ontstak)

'S lands Zeeheldt volgde, en rustig moedt insprak,

In 't midden van het onwêer dat de baaren

Ten hemel joeg, in d'uiteerste gevaaren

Van 't vaderlandt, toen 't bloedige papier

Van 't heldendicht in vlam stondt en in vier.

Nu zal die pen de Ruiters heldendaaden,

Noch lijk, met zijn lauriercypres beladen,

Vereeren; noch geleiden naar het Y.

De Maas verliest haar heldenpoëzy,

Haar Maro, in de Zeeufche lucht geboren.

De doodt kon op een' dagh dat Licht versmooren.

Die groote geest, dat eedele verstandt,

Dat Paulus, den getrouwen Kruisgezant,

Den Leeraar, door Gods wondergeest gedreven,

En hemelhoog in 't Paradijs verheven,

Weleer verkoor tot stof van zijn gedicht,
 En toeley om zijn Leven, in het licht
 Van zijn bedrijf, ten dienst der kerk te melden,
 In 't martelperk van Jesus en zijn Helden,
 Wordt in den loop van zijn bestaan belet.
 De droeve Maas, door dit verlies verzet,
 Verzaamel nu zijn dichten in een bondel,
 En breng op nieu in 't licht den tweeden Vondel.

G. BRANDT.

Op de D O O D

VAN

JOHANNES ANTONIDES vander GOES,

Der Medicijnen Doctor.

ANTONIDES

◉ MNEIS INTER CAPUT EXTULIT UNUS.

QUANTUM LENTA SOLENT

INTER VIBURNA CUPRESSI.

DAar stort de veege Zwaan in 't midden van zijn vlucht,
 Waar met Hy roeyde en steeg tot boven in de lucht:
 Wat draywind, met een drift van wolken t'saam te pakken,
 Drukt dus zijn krachten neer, en doet zijn vlerken zakken?
 ANTONIDES, dien 't lukte om met verheve borst,
 Te stijgen opwaarts aan, eer 't iemand denken dorst,
 Brak dus de wolken door; maar plots, en niet by drachten
 Gevordert, stond hem weer een zelve let te wachten,
 Dewijl het eygen is aan 't geen in korten wijl
 Al steygerende rijft, te vallen in der yl:
 Gelijk 't hem niet gebeurt by drachten neer te dalen,
 Die 't hoofd gelijk de Zon moet schielijk onderhalen,

Wan-

Wanneer een donk're wolk, gerezen onverwacht,
Zoo schoonen dag herschept in 't voorspel van de nacht:

O eed'le Jongeling, uw' eerste ontloke jaren,
Die 't manlijk Meesterwerk der Ouden machtig waren,
In geen volkomenheyd der manlijk ouderdom,
Verlaten van het vuur dat in uw' aad'ren glom,
Zien 't al te vroeg, helaas! in d'assche toegerekent:
De Gaven uwer Ziel, zoo heerlijk, en uytstekend',
En in verwachting van een alvolmaakt Geheel,
Ontrukten niet genoeg haar wezentlijke deel
't Belemmerendé pak der slaafsche bezigheden,
Om 't aan den dierb'ren schat der Wijsheyd te besteden;
Waar door den meester schijnt als onder zijne hand
Het werk 't ontvallen; 't leem is 't werkelijk Verstand,
Geschikt om zoo volmaakt een pronkstuk uyt te vormen;
Maar voelt zich dat te zeer van overlast bestormen,
't Bezwijkt, en kan zich niet van 't rijk behulp voorzien,
Die 't nieuwen onderstand, en voedsel, aan moet bien:
O eed'le Jongeling ('k zal 't andermaal herhalen)
De vlugheyd van uw' Geest vond breydel, maat, noch palen;
Maar diende een bezigheyd van lydelijken aart
Te hebben, tot behulp, 't geen, alffe hemelwaart
Zich ophief, haar verquikte, en ondersteunde in 't ryzen,
Indien z' haar standb're kracht, na waarde zal bewijzen:
Bellona, 't vrees'lijk spook des afgronds, aen den band,
Gaf d'onverwachte proef van 't zegenrijk verstand;
Konstkenners staan verzet, en als voor 't hoofd geslagen,
Om d'ongemeene kracht der Wond'ren, die zy zagen;
Zoo hier, als in het Werk der Ystroom; als geheel
Gehandelt na den aart van zulk een stout pinceel:
Maar hier me t'ende streeks, ten zy in mind're zwieren,
Blijft onvolmaakt de glans der eeuwige papieren;
Of die U d'eeuwigheyd beloofden: daar uw Naam,
Niet slechts om her gevoert op vlerken van de faam,

Maar op de rijzigheyd van heyliger gedachten,
 Onsterff'lijk eerenprijs, en welstand, van kon wachten:
 Waar schort het? 't zwaar gewicht van 't overlastend pak
 Veroorzaakt aan den Geest te grooten ongemak;
 En 't wijl haar niet gebeurt by poozen uyt te rusten
 Geniet se 't voedsel niet 't geen best haar zouw gelusten.

Een jongen Adelaar, die 't hooge nest verlaat,
 Betoont op d'eerste proef dat hy de konst verstaat,
 In zijn verhevenheyd gevoert op lucht, en winden,
 Wanneer hy nederzakt, om zijn bejag te vinden;
 Maar vallend op een veld daar hy zich neederzet,
 Blijft in zijn zwak gestel belemmert, en verlet,
 Nadien hem kracht gebreekt om opwaarts aan te roeyen,
 Zoo ras 't gewicht en 't zwerk der wolken hem vermoeyen.

ANTONIDES, nog eens, begaafde Jongeling,
 Men eyfcht U af het pand, tot elks verwondering
 Zoo rijk'lijk u vertrouwd, en dierbaer opgedragen;
 Waar blijft de Zegekroon, grootmoedig op geslagen,
 Voor uwen KruysGezant? waar blijft de Veldbanier,
 De standerd van het Kruys, die, met een and're zwier,
 Dan d'Aardsche machten, welk hun legerstanders planten,
 Hy dapp'ren Yveraar, en groot'ste der Gezanten,
 In 't hert van 't Heydendom, en in hun herten, plant?
 Die 't zaad van 't Godd'lijk woord verspreyt van land tot land:
 Uw Paulus hebt gy lang beloofd, en opgegeven:
 Waar blijft hy? eyfcht gy borg of tijd van langer leven?
 Wie kon dit waarpand u verzeek'ren? onderwijl
 Verwacht men 't Godd'lijk Werk, van uw verheve stijl;
 Waar vanwe reeds een proef van 't heerlijk Voorwerp zagen,
 Dat al wat kunst bemint oneynd'lijk zouw behagen,
 In Twalef Boeken, als een kost'lijk pronk-tapijt
 Van onverwelkb're verf, dien Kruysheld toegewijd,
 Die met zijn lout're Deugd, en Arbeyd, te vertoonen,
 Dus konden Hem, en U, en 't heerlijk Werk, bekroonen;
 Daar

Daar 't Goud , van zijn Geloof , dat geen gelijk en heeft,
Zich onder 't Hemelsblauw van 't reyn geweten weeft.

Waar tuffchen 't Purper gloeyt, dat, uyt zijn bloed geronnen,
Een dierbaar loofwerk maakt van kranffen en feftonnen:

't Zy dat men zie, wat ernst en welke omzichtigheyd

Hy op zijn pas gebruykt, daar elk hem lagen leyt:

't Zy dat men let, wat kracht te Lystren word bewezen,

Daar z' op een enkel woord den kreup'len zien genezen,

Waar uyt den storm ontstond van 't plechtig offerwerk

Met stieren, en 't cieraad van kranffen, voor de kerk

Van Jupiter, om dat de goden, zoo ze meenen,

In menschelijken schijn dus onder hen verschenen;

Daar Paulus onder springt, die zijne kleed'ren scheurt,

En stut hen nauw'lijks dat het off'ren niet gebeurt;

Tot dat, na dat gety, gekomen tot bedaren,

En 't beeld van Jupiter geblixemt van d'altaren,

Door 't Goddelijk geweld der Evangely-kracht,

Hem word een hagelbuy van stenen toegebracht:

Of 't zy men zie wat kracht van wysheyd hy t'Athenen

Inboezemt, die zijn woord een lijdzaam oor verleenen,

Die d'onbekenden God hen predikt by de straat,

Waar op hy veylig door hun heyligdommen gaat:

Of hoe hy d'Eng'len en de menschen, tot Efezen,

Een schouwspel strekken moet, als tot de dood verwezen,

Terwijl hy 't oproer stilt, of met de beesten strijd:

Of wat voor beeldwerk dient in 't opgezet Tapijt.

Maar had het U gelukt dit Konstweb af te weven,

Voorzeker zouw men zich verbéelden te beleven

't Geluk, het geen de wensch van Heylig Augustijn,

Dat 's Paulus prekende te hooren, plach te zijn:

Dan vloeyd'er eene stroom van honig uyt zijn lippen,

Daar hy de Felixen, en Festen, en Aprippen,

Beroert, en oertuygt; de Sergiën bekeert,

En onder 't dwaaze in schijn, volmaakte wysheyd leert:

Nu

Nu mist ons dit: waarom? Gy zelf, in moed bezweken,
 Zijt die het Werk vertraagde, en stuksgewijs liet steken:
 Terwyle snijd de dood u 't web des levens af,
 Dies werpt men 't heerlijk Werk aan stollen op uw' graf;
 Doch laat het stukwerk zijn, en ongenees'lijk wesen,
 Noch lust ons, stuk voor stuk, die stollen op te lezen,
 Om uw' geheuchenis t'erkennen, in al 't geen
 Dat, waardig om de stof, uw Name waardig schein;
 Want al het and're gaat, als van geringer waarde,
 Gansch ongeacht voorby, en met de romp ter aerde.

J. OUBAAN.

L Y K K L A G T

Over de DOOD van den HEER

JOHANNES ANTONIDES vander GOES.

BEween, beklaeg, met droeve toonen,
 Den eersteling van uwe zoonen,
 En dichtren, Y en Amstelstroom!
 En gy, O Maeslands vruchtbre zoom?
 Gy groen fluweele klaverweien!
 Val aan het zuchten, kermen, schreien,
 En legt al uw sieraaden af;
 Naardien ge uw zangheld ziet in 't graf,
 In 't alverflindend graf gezonken;
 En uitgedoofd die heldre vonken,
 Dat licht van Neerlands Poëzy,
 Noch nooit volpreezen naar waardy.
 O Zangberg! laat geheele beeken
 Van traanen langs uw toppen leeken;
 Dat Kastalis, ó Helikon
 Verander in een zoute bron:

Uw

Uw brave Voesterzoon is heenen;
 Dat licht in Schieland uitgescheenen,
 Bestraelt niet meer ons Amstelboord,
 En Ystroom, door zijn dicht bekoord,
 Twelk hoog op Maroos trant verheeven,
 In onversterflijke eer zal leeven
 Zoo lang de zon aen 's hemels zael,
 In hare kraitze ryze, en dael.

Och! most de dood uw draad affnyden?
 Ons dat kleinood zoo vroeg benyden?

ANTONIDES, mijn waerdste vriend!

Uw deugd had wel meer tijds verdiend,
 Om met uw vriend in vreugd te leeven;
 Maar 't noodlot, nooit te wederstreeven,
 Ontziet geen hoogheid, sterkte, jeugd,
 Geen schoonheid, wetenschap noch deugd.

Wat heeft verganklijk vlees te roemen!

Dat afgemaaid, gelijk de bloemen,
 Verdort, vergaet in aard en asch,
 In aard, als het te voren was.

Wat stort ik dan vergeeffsche klagten!

Die mijn verlies noch druk verzachten.

Mijn Halsvriend, och! ANTONIDES,

Moet ik gehate lijksipres

Met uw geheiligde Laurieren

Door strenglen en uw uitvaert vieren?

Ik vier die treurig met mijn dicht,

En heete traanen, naar mijn pligt.

LAURENS BAKE VAN WULVENHORST.

G R A F S C H R I F T.

DE Grafzerk dekt het lijk; maar hout geen deugd in duister;
 Zoo strekt ANTONIDES, zich zelf zijn licht en luister;
 En leeft vermaard, geëerd aan Merwe, Maas en 't Y,
 Onsterflijk, na zijn dood, door Neerlands Poëzy.

L. BAKE, V. W.

G R A F S C H R I F T.

Hier leit ANTONIDES, een Zoon
 Uit Vondels geestrijk brein geboren,
 Die 't Y deê luisteren naar zijn toon,
 De Maas zijn heldenzang liet hooren.
 Helpt, Dichters, 't jonge lijk vercierren,
 En kroont dees grafsteê met laurieren.

Overleden den 18. van September.
 MDCLXXXIV.

KASPAR BRANDT.

Ter gedachtenisse van den HEERE
 JOANNES ANTONIDES VANDER GOES,

Arts en Fenix der Neederduitsche Digtkonst.

Dignum laude virum Musa vetat mori.

NU is de Hoefbron uitgedroogt,
 En al de zanggodinnen schreyen
 Op het beklachelijk verscheyen
 Des Digtters in zijn' lof verhoogt.
 En zal ik zelf van rou bezwelen,
 En siddrende op dien zwaren slag,
 Op dezen jammerlijken dag
 Een tael der zanggodinnen spreken?
 Maer zijne vriendschap, en zijn gonst

En

J. ANTONIDES vander GOES.

19

En liefde mild aen my geschonken
Komt op dees tijd mijn hart ontvonken,
Om zijne gadelooze konst
Voor 't laetst eens in het licht te zetten,
Terwijl zijn geest zoo rijk, zoo schoon,
Verdiens een onverwelkbare kroon,
En glorie, eeuwig te trompetten.
Dat weet het magtig Amsterdam,
Vereeuwigt door zijn stroomgedigten,
Die al de konstbeminnaers stigten,
En zetten hen in vier en vlam
Om zulk een glory na te streven.
Die zoo volmaekt, zoo onbevlekt,
De harten der geleerden trekt,
Om hem eene eeuwige eer te geven.
Dat toont zijne andre Poëzy
Zoo rijk in haer verscheidenheden,
Gesterkt door uitgeleze reden,
Voortvloeiende zoo los en vry,
Dat hy Virgijl kan evenaren
In zijnen goddelijken toon,
En, als een regte Apolloos zoon,
Niet strot dan gout op zijne blaren;
En tart de Venuzijnsche zwaen
In 't quelen van zijn minnezangen,
En boet der lezeren verlangen
In zulk een rijken letterbaen.
TRAZIL† van vrees om 't hart benepen,
Besprongen door Lykungzus hand,
Verhangt zig met zijn kouffeband;
Het hof ziet zig in rampen slepen.
De vrede op haren rijken troon
Verschuift de donkere oorlogswolken

† Een Treurspel des Digtens nooit uitgegeven.

LYK - en GRAFDICHTEN op

En sterkt het hart der veege volken,
 Gemartelt met veel smaet en hoon.
 Maer d'oorelogen voeren helden
 Op wieken van zijn maetgedigt
 Ten hemel in het eeuwig licht,
 Daer nog de nazaet van zal melden.
 De zeebarbaren, wilt van aert,
 En d'onbesuisde waterhonden,
 Die d'ongekreukte vryheid schonden,
 Vernielt hy door het bloedig zwaerd,
 Daer † Michaël word heengedragen
 Op 't brieschend waterpaerd in zee,
 En koopt met dierbaer bloed den vree,
 Tot dat hy in het end geslagen
 Ontfangen word in 't Vaderland,
 Dat door zijn deugden opgetogen
 Zijn lijk beschreit met bloedige oogen,
 En schrijft in eewig diamant
 Den grooten roem der Batavieren,
 Die, midden in het zeegevaer,
 Gestorven op het krijgsaltaer,
 Verdienen eeuwige laurieren.
 Maer ach! hoe word mijn hart ontroert
 In 't lezen van zijn liergezangen,
 Die yder een by d'ooren vangen:
 Als hy door yver aengevoert
 De schoonheid opzingt van de dingen,
 En al de wondren van Gods hand:
 Of kroont den lieven huwlijxband
 Met eenen oogst van zegeningen,
 En voert het mingeheilgt paer
 Langs 't pad van lelien en rozen,
 Daer alle vreugde is uitgekozen,

† *Michaël de Ruiter.*

J. ANTONIDES vander GOES.

21

Naer Hymens heilig zoenaltaer.
Quam nu eens † d'eer der kruisgezanten.
Vertoont in zulk een hemels digt,
Dat al het kristendom verpligt,
De kruisbanier met staetsie planten;
Wat waer 't een vreugd voor Nederland,
Dat lang gedreven door verlangen
Eens hoopte van zijn hand t'ontfangen
Dat allerkostelijkste pand.
Nu heeft de wreede dood haer schigten.
Gewet op zulk een jongen bloem,
Die reeds een onvergangbren roem.
Verkregen had door zijn gedigten,
Die zelf de Duitsche Hoofdpoët,
Beschouwende daer in zijn wezen,
Met lust en yver plagt te lezen,
En agtte d'uuren wel besteed,
Die hy met hem plagt door te brengen :
Toen hy het jeudige gemoed
Zag overwonnen door een gloet
Die al zijn ingewand quam zengen.
Quaemt gy, ô VONDEL, eens in 't ligt,
Gy floegt vol druk met my aen 't schreien,
Nu hy van d'aerde is afgescheien.
Gy zongt vol rou een lijkgedigt,
Dat alle harten zou bewegen.
O Rotte! ô Maesstroom! duik, ai duik,
En schend bedroeft uw zilvre pruik,
Nu gy berooft zijt van dien zegen.
ANTONIDES kon uwen naem
Tot aen de hooge starren heffen,
Daer geene nijd dien oit zou treffen,
Die 't hart zou knagen op uw faem.
Maer gy, ô eer der Aertspoëten,

LYK - en GRAFDICHTEN op

Indien gy de gemeenzaemheid,
 Die gy voor my steeds had bereid
 Nog in uw graf niet hebt vergeten;
 Indien ik brandende van vier,
 Door uw vermaning aangedreven
 Na Helikon dorst henenstreven;
 Indien gy oit of stijl of zwier
 Gevonden hebt in mijn' gezangen;
 Verschoon my, dat ik in dees smart
 Den wil van mijn genegen hart
 Niet volgen kan, en hier blijf hangen,
 Belet door eenen tranenvloed,
 Een teken van mijn droef gemoed.

D. VAN HOOGSTRAATEN.

Ter gedachtenisse van den grooten DICHTER
 den HEER

D^r. JOAN ANTONIDES vander GOES.

————— *Hic flumine largo*
Plenus Pierio diffundit pectore verba.

TEwijl al 't dichterdome , behangen
 Met rouwkleên , op zoo zwaar een val,
 Die d'ed'le kunst treft boven al,
 Verschijnt met tranen op de wangen;
 Schijnt my ook 't leed aan 't hart te gaan,
 Om 't zelve dichtspoor in te slaan.
 ANTONIDES! zijn dan de gaven,
 En panden van uw' groote ziel,
 Waar op het vuur der godheid viel,
 Dus teffens met het lijk begraven?

O ramp,

J. ANTONIDES vander GOES.

23

O ramp, en troostelooze nood!
Wech is de dichtkunst met uw' dood.
Die kunst, by anderen met leden
Allenx ten hoogsten top gegroeit,
Of als een zachte stroom gevloeit
Ten eind der voorgestelde schreden,
Vond in uw' brein noch paal, noch perk,
En stelde aan u haar rechte merk.
Des vloog uw' doorgeleerde veder
Gelijk een moedige Adelaar,
Wien 't vliegen nimmer valt te zwaar,
En houd de mind'ren altijd neder:
Of streefde al 't dichterdom voorheen
Op 't spoor dat niemand na - durf treên.
't Zy dat men 't flikk'ren van de jonkheid
In drift van dichtery beschouwt,
Waar vind m' een proeffstuk, dat zoo stout,
En heerelijk in glans te pronk leit,
Als 't onvergankelijk papier,
Dat eeuwig gloeit van Hemelsvier?
De kracht der Nederduitsche tongen
Scheen in ANTONIDES vergaert,
En aan zijn trotsen zang gepaart;
Waar meê ze teffens los gesprongen
Vervulde al 't aardrijk met een toon,
Die boven alles spant de kroon.
Belloon, gebonden door zijn dichten,
Gaf teekenen van zulk een kracht,
Als nimmer Neêrland had verwacht:
En schoon zijn pen haer moed deed zwichten,
Zy rekt zig dien band tot praal
En buigt gewillig voor zijn taal.
* Lands Heldendom, door hem verheven,
Vliegt teffens wakker op de been,

Uit

LYK - en GRAFDICHTEN op

Uit lust tot d'eer der krijgstrofeen,
 En door zijn heldenzang gesteven
 Rukt 's vyands ketenen aan twee,
 En dwingt hem door het staal tot vrêe.
 Daar rijft dan weer de blijde hope
 Voor 't vaderland, dat afgestreên
 Haar adem schept, gelijk voorheen.
 Dan kan een dichter gansch Europe
 Affchilderen in nieuwe vreugd
 Waar in de Hemel zig verheugd.
 Of zoekt men keur van trotse vaarzen;
 ANTONIDES schaft ons den bron
 Der Neederduitsche Helikon.
 Hy stapt met Sofokleesche laarzen
 Ten Treurtooneel. hy schreit, en weent,
 En kneed een hart, hoe hard versteent.
 Hy volgt de lijkbaar met zijn zangen,
 En schrijft de ziel ten hemel in,
 Ten troost van vrind of huisgezin,
 Dat aan zijn Fenixtrant blijft hangen:
 Of leid een wyzen Letterheld
 Om hoog, in 't zalig zienveld.
 Dan is 't weêr tijd van zoetigheden,
 Waar in de Bruiloftsveder praalt,
 En 't echte paar, met wensch bestraalt,
 Dwingt na de troukoets toe te treden,
 Om daar vernoegt, en wel te vreen
 Te smelten ziel en ziel in een.
 Dat 's niet genoeg voor zijn gedachten.
 Hy vat in 't brein een heeter vlam,
 En weid tot lof van Amsterdam,
 Daar *d'Ystroom* bruist met volle krachten;
 Om aan dien rijken waterkant
 Te toonen 't merg van zijn verstand.

J. ANTONIDES vander GOES.

25

Hier staat de kunst ten top gevyzelt,
Waar voor de grijze aaloudheid zwicht.
Zy voelt zig voor dien trant te ligt,
En al haar dichtsieraad verbrijzelt
Door 't werk, dat d'Ystrooms majesteit
Bekleed heeft met d'onsterff'lijkheid.
Dat bromt aan alle vier de winden,
En vliegt op wieken van de faam,
Tot eeuwige eer van 's dichters naam.
Hier is een ruime zee te vinden
Vol hemelval, en dichtersstof,
Daar niets ontbreekt tot d'Ystrooms lof.
De groote Vondel staat verflagen
Voor zulk een wonderstuk van kunst.
Hy kust hem voor zijn zoon met gunst,
Die als een zon schein op te dagen,
Toen d'Agrippijners licht bezweek,
En voor dien zoon de vlagge streek.
Maar nu vervliegt die groote zegen,
En Neêrlands Hoofdpoëet verdwijnt;
T'wijl d'ed'le dichtkunst teert, en quijnt.
De grootste blijdschap valt haar tegen,
ANTONIDES, haar eer en roem
Te vroeg gesmoort in 's levens bloem.
Doorluchte ziel, om hoog gevaren,
Wat waar 't een vreugd voor Nederland,
Indien men 't lang verwachte pand
Van *Paulus* in uw gulde blaeren
Voltooit zag, dat, vergeefs gewacht,
Nu in 't vergeten word gebracht!
Dat missen we, en met u, 't verlangen
Der brave dichtkunst, die voortaan
ANTONIDES, en Vondels blaen
Alleen waardeert voor duitse zangen,

d ****

Die

LYK - en GRAFDICHTEN op

Die waardig zijn door haren toon
 Den toets van vader, en van zoon.
 Dat trooft ons in zoo groote schaden:
 En schoon men wachte meer en meer,
 Deez' dichter had reeds eeuwige eer,
 Waar in hy kon zijn geest verzaden.
 Al wat hy schreef is louter goud,
 Op diamanten grond gebouwt.
 Kon Sannazaar in weinig blaeren,
 Zijn werk, *de Baring van de Maagd*,
 Dat elk, wie Rooms kent, zoo behaagt,
 Een onvergank'lijke eer vergaeren:
 ANTONIDES, schaft ruimer stof,
 Om uit te weiden in zijn lof.
 Men acht' zijn nagelaten' dichten
 Als dierb're paarlen. yder vaars
 Als Godspraak die na hem zeer schaars
 Te vinden zy by mind're lichten:
 Elk woord een zinspreuk, en zijn taal
 Vol Zenuwreden, nimmer schraal.
 Men houd' den grijzen Vader Vondel
 Om zijne stapels dichtery,
 Waar in de duitse Poëzy
 Is opgepropt als in een bondel,
 Met groote ANTONIDES alleen
 In Neerland waardig aangebeen.

P. RABUS.

Op 't Affterven

Van den Duitschen NAZO,

JOHANNES ANTONIDES vander GOES,

MUSA VETAT MORI.

GY meê ANTONIDES geslagen,
 Stont u ook 't weereltlot te dragen,
 En afgesolt door pijnlijkheen,
 Nae 't droeve ledekant te treen!
 Terwijl uw geest, die nimmer palen
 Erkende, in enge huifportalen
 In 't ziekbed zich gekerkert ziet,
 En als begraven in verdriet
 Reeds by uw leven schijnt gestorven!
 Uw schelle toon eilaes bedorven,
 Uw snaren in den brant geraekt,
 Door 't vier der koorts die 't lichaem blaekt!
 Uw vlugge veder neergedreven,
 De Dichtkonst in gevaer van 't leven,
 En haer beschermer in de noot,
 In 't worff'len met de wreede doot,
 Wie ziet ô wee die ramp ten ende!
 Dus overdacht ik 's Mans ellende,
 En 't onheil dat te volgen stont
 Op 't sluiten van die goude mont;
 Wanneer een nare stem, geboren
 Uit 's Dichters sterven, dus mijn ooren
 Vervult, en billikt mijne vrees,
 (Dewijl my 't haer te bergen rees,
 En zy gelijk met natte wangen,
 En troostloos aen 't gehoor blijft hangen)

't Is uit (dus klaegtze) en 't is gedaen,
 Ik heb de zon zien ondergaen
 Die Hollands Rijkkonst hield in 't leven.
 Hy schein dat lot te wederstreven,
 En leed niet dat in 't middelpunt
 Der glans hem 't schijnen wiert misgunt,
 Dan luste 't hem op dondervlagen
 Of regenluim een kans te wagen,
 De donkre wolken voor hem heen
 Te jagen, en in 't licht te treèn,
 Tot dat in 't ende d'onweêrbuyen
 Zijn uitvaert door geweld beluyen,
 En al het zaet der Poëzy,
 Dat onlanx heuchlijk ry aen ry
 Op welige akkers schein te bloeyen,
 De hoop ontweldigen van groeyen.

ANTONIDES (dus zuchtze voort)

ANTONIDES (is 't ander woort)
 Is heen en uit ons oog gevaren,
 In't opgaen van zijn frisse jaren,
 En Neerlant zijnen Nazo quyt,
 In 't bloeyen van zijn lentetijt!
 Zie daer het koffer van dien grooten,
 Zie daer de waerde mont gesloten,
 Waer uit, wanneer ze zich ontsloot,
 Een milde daeuw van vaerzen vloot,
 Die eens ten vloeybren stof gedegen
 Den grooten Vondel kon bewegen,
 (Dit was de vaderlijke kroon
 Wel eer geschonken aen den zoon)
 t'Erkennen, *Zoon houw op van roeyen,*
Wy drijven daer uw Vaerzen vloeyen.
 Wat was die Vader onvernoegt,
 Zag hy 's Mans sterflot dus vervroegt,

J. ANTONIDES vander GOES.

29

Hoe zou hy 't zich te laet beklagen,
Zijn geest te hebben opgedragen
Ten erfdeel aen zoo grooten geest,
Die, even of zoo ruimen leeft
Hem noch te naeuw viel en gewrongen,
Zoo jong haer banden is ontsprongen!
Weg is nu 't hooftgelt met zijn rent,
En 's Vaders geest, u toegekent
O Zoon om noch by later neven
In u haer weêrglans te zien leven.
Of had gy haer te veel vergroot,
Dat zy dien 't eertijts nauw verdroot
Een eeuw te zijn in 's lichaems boeyen,
Zoo haest dien kerker kon ontgroeyen,
En hondert jaren scheurt aen driên,
Om zich in vrye lucht te zien?
Wat kost die vryheyt flavernyen
Voor hen die zich ter Dichtkonst vlyen?
Wat maekt nu d'Ystroom een misbaer,
Op zoo beklacchelijken maer.
Zy schijnt, van tranen opgezwollen,
Langs dam en dijken aên het hollen,
En d'Ygod weigert, als weleer,
Zijn waterroffen op en neêr
Met vrolijkheit te wed te drijven,
En Hollands zeevaerdy te styven.
Hy zinkt, verflagen in het lot
Des Aertspoëts, na 't waterslot
Korts door 's Mans konst acneengeklonken,
Nu zijnen luifter ver ontzonken.
De bruit en blijde bruigom schreyt,
Die hy ter bruiloft had geleyd
Op 't zoet getrambel zijner snaren.
De droeve wees schroomt voor 't verjaren,

LYK - en GRAFDICHTEN op

Nu in die harp zijn bedestem,
 En smeekgeluit verloor de klem.
 Heeft hy ooit heldenlof gezongen,
 De vaerzen zijn de maet ontprongen.
 De blystof kleet zich in den rouw.
 De treurstof, die 't zich belgen zouw
 Haer vyandin te moeten wijken,
 Wil gaerne zonder opschrift prijken.
 Zy brengt wat droevig is en naer,
 Op 's vaders grafzerk by elkaer.
 Bellone met haer bloetharpyen,
 Kon hun d'alouden hoon ontglyen,
 En zagen ze door 's Dichters hant,
 Zich niet geklonken in een bant,
 Die onverbreeklijk eeuwen tarte,
 Ging zelf zoo grooten finert ter harte.
 Zy zag den Zanger nauw gevelt,
 Of scheen met yffeljk geweld
 Haer boey aen tween te willen rukken.
 Men twijfelt, zag zy 't zich gelukken,
 Of zy op 't lijk zich wreken wou,
 Of hem betreuren in den rouw,
 Wiens onvergankelijke zangen
 Haer deed d'onsterflijkheyt erlangen.
 De Maes, indien hy schreyen kon,
 Wiert op die ramp een tranenbron
 En treurde staeg om 's Mans ontbeeren,
 Schoon hy door hem zijn naem ziet eeren.
 De Vader klaegt. De Weduwvrouw
 Zucht om verlies van konst en trouw.
 Hun leet erlangt een dubbel pandschap,
 Elk mist en bloet-en konstverwantschap.
 Daer hun voortae in man of zoon,
 Geen maet ontmoet of heldentoon,

Die, op dien trant hem nageflagen,
Hun naem ten starren in zouw dragen.
Zy slaen, (daer anders hunne plicht
Zich uitgoot in een lijkgedicht,)
Als buiten 't spoor der konst getogen,
Die maect alleen met schreyende oogen,
En jamm'ren, elk.... maer aeh de tijt,
Dat elk de laetste rouwplicht quyt',
En 't groote lijk nae 't gaf help' leyen,
Nu reeds geboren moet ons scheyen!
Dus spreekte, en rukt van voor my heen,
Daer ik, die 't zelve spoor wil treen,
En naespeur of ik wiert bedroogen,
De baer strax nader met mijn oogen.
Ik volge, en leg mijn plicht op 't graf
Dus met mijn pen eerbiedig af:

*Hier legt ANTONIDES begraven.
Natuur is voester zijner gaven,
En moeder van des Dichters geest,
Maer stiefmoer van het lijf geweest.
Dat deed zy in den bloeysem sneven;
De geest zal eeuwich vruchten geven.*

F. de HAES.

Overleden den 18 van
Herfstmaend 1684.

LYK - en GRAFDICHTEN op
TER GEDACHTENISSE

des beroemden DICHTERS

JOAN ANTONIDES vander GOES.

Hoe haalt de zon zijn blinkend hoofd
Zoo moedeloos en treurig onder,
Nu allen dicht'ren licht, en wonder
Zo onverwagt is uitgedooft!

Die zangheld, wiens, doorluchte gaaven
En bliken van zijn ed'le geest,
De roem van Neerland zijn geweest,
Ligt onder 't zwarte zand begraaven!

Helaas, ANTONIDES is dood!

O zilvre Maas, gy zaagt hem sneeven,
Maar voelt alleen uw hart niet beeven;
Onze Ygods rouw is ruim zo groot.

Scamander, door Homeers gezangen
Vermaart, noch 's trotzen Tybers vliet,
Genooten zoo veel luister niet,
Als d'Yfroom heeft van hem ontfangen.
Dies heft hy 't hoofd ten golven uit,
Niet, als wel eer, met vrolijke oogen,
Maar met een traanenwolk omtoogen,
En geeft slechts klaaggelyk geluit.

Ach! zucht hy, is die Man gestorven,
In 't beste van zijn levens tijd?
Die man, waardoor, ter buuren spijt,
Ik heb een eeuw'ge roem verworven!

Zijn mond verstijft: meer spreekt hy niet,
Maar laat het hoofd ter schoud'ren daalen,
Wijl 't snikkend hart naauw aam kan haalen:
Dus zinkt hy neder, van verdriet.

Maar,

J. ANTONIDES vander GOES.

33

Maar, welk een droom heeft my bedroogen?

Wat glans! o welk een heerlijk licht,

Vertoont zich thans aan myn gezigt!

Wat 's dit, verleiden my myn oogen?

Ik zie, o weelde! o welk een vreugd!

Die mist van treurigheid verdweenen,

En door die naare nevels heenen,

ANTONIDES, geheel verheugd,

Verzeldt van God Apolloos reijen,

Door Vader Vondel, als zyn zoon,

Na 's blyden Dichtgods goude troon,

Al juichend, by de hand geleijen:

Daer treen de dichters hem te moet.

Ik zie en Grieken en Latynen

Rondom hem in gedrang verschynen,

Terwyl myn waerde P E L S hem groet.

Hun zalig lot maakt hen tot vrinden,

Elk reikt, vol vreugd, omfryd de hand;

Hen scheid voortaan geen misverstand,

Geen nyd kan meer hun oog verblinden,

Daar kroont hem Febus, zelf vol vier,

Ter bede van de zanggodinnen,

Die hem als haaren helt beminnen,

Met onvergankelijk Laurier.

Laat ons voortaan dan niet meer treuren,

O zoonen van dien ed'len geest,

Wiens dicht noch tijd, noch afgunst vreeft

Maar 't lachend oog ten zangberg beuren:

Daar strekke zijne lauwerkrans,

Aan uwe geest een vuurig baaken;

En doe uw dichtlust eeuwig blaaken,

Na zulk een lot, en zulk een glans.

T. ARENDS.

e *****

Op

Op de D O O D

Van

Den grootsten DICHTER

JOANNES ANTONIDES VANDER GOES,

*Illum aget pennâ metuente solvi
Fama superstes.*

DE lieffelijkste tong,
Die zielen streelde en dwong;
En zelfs Apolloos oor
Deê luitren na haar zang, in zijn doorluchtig koor,
Slaat langer geen geluit.
Helaas! 't is met ons uit,
Nadien de dood dien Held
Der Heldendichtren, dus ontijdig nederveld.
ô Groote Dichterzon!
Wat lijd uw Helikon,
Door dit verlies, verdriet!
Al uw gesternt verflaauwt nu deze ster verschiet.
Uw klare Hippokreen,
Gezwollen door 't geweën,
Geeft, voor een zoet geruisch
Door 't nederstorten, niet dan vreeschelijk gedruischi.
ô Dichtheld Sofokles,
Versterk my door een les,
Dat ik met droeve toon,
De vroege dood beschrey van Febus grootste zoon.
Ach! ach! waar, en wanneer
Komt zulk een Dichter weêr?
Die zoo volmaakt en net,
Al wat hy rijmt, op zulke onwrikbre voeten zet;

Wiens

Wiens zang zoo lieflijk vloeit,
 Dat zy noit oor vermoeit;
 Doordringend klaar en kort,
 Van onverkrachte stijl, die nergens stoot, of hort;
 Zoo spier- en zenuwrijk,
 En Hemelsch te gelijk,
 Dat z'yders geeft doordrong,
 Als hy die rustig met verheve toonen zong.
 Maar Hy houd op: ach! ach!
 Doch waar toe, met geklag,
 De doove lucht gevuld,
 Al 't geen men lijden moet verlicht men door gedult.
 Gy dichterhelden komt,
 Terwijl zijn luister broemt,
 Geleyt dat groote licht
 In zegepraal ter rust; vangt aan, voldoet uw plicht.
 Den grooten Konstantijn,
 Hoe hoog zijn jaren zijn,
 De Branden, en Oudaan,
 Hoogstraaten, en de Haas zijn reets u voorgegaan.
 Dus wie van 't Hengstenat
 Oit heeft zijn deel gehad,
 Heff zijne vleuglen op,
 En voer ANTONIDES op d'allerhoogste top.
 Terwijl ik 't slooprijck Y
 De schoonste schildery,
 De zeeheld Michaël,
 En zijn Belloon op 't graf tot eerenbeelden stel:
 Met wensch dat, die weleer -
 Die landplaag ging te keer,
 De vree, het schoonste in 't oogh,
 Hier naaulijks vindbaar, steeds genieten mag om hoogh.
 En gy betuig uw leed,
 ô's Weerelds koopstad, klee

U in den grooten rouw ;
 Behang de zalen van uw keizerlijk gebouw ,
 Uw koopslot en uw muur :
 Want haar volstrekte duur
 Geniet gy door de pen
 Van onze ANTONIDES, die 'k voor uw stichter ken:
 Wat ge ook van Gijsbrecht zegt,
 Diens wallen zijn geslecht,
 En door den brand vergaan ;
 Maar zijne zullen tot den allerlaatsten staan.
 ô Groote dichtergeest !
 Wat waar 't een vreugd geweest,
 Dat gy met Gods gezant,
 Die in uw heldendicht des Heilands stander plant,
 Op aarde een ruimer tijd
 Gestreden had zijn strijd ;
 Als ze ons uw pen verbeeld,
 En zoo uw levensrol ten einde had gespeelt :
 Dat by uw eerenkroon,
 De naam van Vondels Zoon,
 In goud ook deze blonk,
 Die aan Timotheus wel certijts Paulus schonk.
 Doch 't geen gy hier in 't perk
 Te kort schiet, met uw werk,
 Vervult die 't al vermag,
 Door zijn genade aan u, in zijnen grooten dag.

J. van G E E L

O P H E T G R A F.

Rust hier ANTONIDES, der dichtren praal, die 't Y
 Deê stilstaan op de galm van zijne Poëzy,
 Daar de Amstel, door 't geluit van zijne snaar bevangen,
 Verbaast, aan vonden, taal, en geestigheên bleef hangen?
 Neen, Wandelaar, hier rust hy niet; het doode lijf
 Des grooten mans heeft slechts dees grafsteê tot verblijf;
 Hy leeft aan de Ystroom, daar hy zweevende op de baren,
 Onsterffelijk in roem, den aardkloot om zal varen.

JAN BREDENBURG.

De Obitu

JOANNIS ANTONIDÆ vander GOES,

Poëtæ Illustrissimi

Ad virum doctissimum

DAVIDEM van HOOGSTRATEN.

E L E G I A.

Lugubres gemitus munus lacrymabile, fletus,
 Et data supremo debita dona rogo,
 Percussum parili, pectus cœleste, dolore
 Accipe, & instabiles currere cerne dies
 Atra dies, Stygiis lux non indigna tenebris,
 Qua data sunt fati nuncia tanta feri,
 Siccine grande decus vatum mors dira trucidas
 Heu poteras capiti consuluisse pio!
 Ille quidem nostros non auditurus amores
 Excessit terris assiduisque malis.
 Sed pater, & certo vates sunt foedere juncti,

e. * * * * *

3

Inter

Inter quos primo dignus adesse loco
 HOGSTRATANUS erit, nostros cui dedimus æstus,
 Defunctoque datum munus inane viro.
 Instant infernæ, teterrima turba, sorores,
 Omnibus, & finis stat sua cuique brevis.
 Queis tamen ingenium placuit coluisse perenne,
 Effugiunt avidos post sua fata rogos.
 Sed domui superesse diu cum conjuge læte,
 Molliter ad longos consenuisse dies,
 Et multo patrios fructu decorare penates,
 Et dare divinos, carmina multa, sonos,
 Est magnum trepidamque ultro expectare senectam,
 Ipsasque in fati pene volare manus.
 Sæpius obscuris hoc cum concedis iniqua,
 Cur rumpis claris fors sua fila viris?
 An quia, cum cæca es, nullum temeraria cernis,
 Et mittis dubia gaudia quæque manu?
 An quia nulla tenes in nostræ stamina vitæ
 Jura, sed incertis curris adacta rotis?
 Ergo nulla patet tantæ pia causa ruinæ,
 Et tamen interea, magne poeta, jaces.
 Sic cum fulmineo visus perstringitur ictu
 Et fragor, & tonitru tecta domosque quatit,
 Causa latet cœli, superisque inclusa tenebris,
 Et tamen interea culmina fracta jacent.
 Illa tamen Batvos Asparsa est jactura per omnes,
 Et debet justo queisque dolore queri.
 Præcipue sanctas tangit pia flamma sorores,
 Tangit & ad mœstas provocat exequias.
 Ite pii vates, vatem lugete frequentes,
 Conspergat cineres flebilis unda pios.
 Nostra sepulchrali nimium mens vulnere pressa,
 Atque est officii lenta ministra sui.
 Dum memori sensu vatis monumenta revolyo,

Deficio, & lacrymis obruor & gemitu.
 Et modo fatiferas, fera numina culpæ sorroes.
 Et nimis excelsis invida fata viris.
 Quid juvat in sacris Phœbi vigilasse? quid altum
 Ætherii montis sic tetigisse jugum?
 Consumptæ nimio noctesque, diesque labore
 Quid profunt summi cum vocat hora rogi?
 Si tamen haud fingunt veterum commenta, perennis
 Pascitur umbra piùm perfruiturque bonis.
 Tu quoque, doctè piàs inter misceberis umbras,
 Securè nullis contemnerande malis.
 Et licet apreptus longè sis corpore nobis,
 Hic meliore tamen parte superstes eris.
 Vivis & instantis derides stamina fati,
 Et quodcunque tuo Inmini obesse potest.
 Dum vagus imperio terras superabit & undas
 Amstela, dum lymphis efferet Ya caput,
 Vives, æternumquæ tuos mirabimur ignes,
 Mixtaque divino carmina melle fluent.

JOACHIMUS TARGIER.

GRAF SCHRIFT

Voor

JOANNES ANTONIDES vander GOES,
 Hoofddigter van Holland.

Quando ultum invenient parem?

Hier legt ANTONIDES, helaes! die na de dood
 Van Vondel noch alleen in Holland schein gebleven,
 Om d'edle Digtkunde, op haer einde en stervens nood,
 Een jaer of vier met kracht te koesteren in 't leven.
 Dat Rotte en Ystroom treure op 't lijk van zulk een Held,
 Dat alle dichters van de werrelt stof bestelt.

BARTH. VAN GENT.

LYK.

JOANNES ANTONIDES vander GOES,

Arts, en doorluchtig Poëet.

O Pindus schaer, Apolloos zaet,
 Bestroomt met tranen uwe wangen.
 Volgt nu dit lijk met treurgezangen!
 O Yftroom! steek in dezen staet
 Uw lijktrompet met kromme bochten,
 Zoo ver gy uwe horens kromt:
 Want zoo uw lof langs 't aertrijk bromt,
 Hy heeft uw glorikrans gevlochten.
 Klaeg, dat de galm op Pampus stuit,
 Dat Stroomgodinnen en Najaden
 En Zuiderzee met druk beladen
 Weergalmen op uw treurgeluit.
 De bleeke doot, wiens dorre handen
 De slaef of Vorst niet kan ontvlien,
 Heeft woedende zich niet ontzien
 Uw' Fenixdichter aen te randen.
 Die schelle en weergaloofse keel
 Waer door uw lof zal eeuwig leven,
 Op heilig parkement geschreven,
 Valt aen den grafworm nu ten deel.
 Ze zal, ô Yftroom, niet meer zingen
 Uwe outheit en uw edel bloet,
 Wat koopkasteelen van uw vloet
 De wijde werreltkringh omringen.
 Nog speelt zijn * Vrebazuin in 't oor
 * *Antonides Bellone aen band.*

J. ANTONIDES vander GOES.

41

Van veel doorstralende verstanden,
Als Mars de moorddolk uyt zijn handen,
Laet vallen voor het vredekoor.

Bellone rammelt aen de boeyen
Ze quetst haer eyge lêen en hoeft,
Haer bloedtoorts is nu uytgedoofst.
Sy stoort geen slaep met stale roeyen.

ANTONIDES, Ô VONDELS ZOON!
Hoe wel gelijkt gy uwen Vader
In geest, als uyt een zelvige ader!
Naest hem komt u de lauwerkroon.

Uw vaerzen geven wisse blijken,
En volgen Vondels vasten tret,
Die nimmermeer van Pallas wet
Uyt onvermogentheyт bezwijken.

Gy giet uw drift als vrou natuur
Veranderlijk in alle vormen,
En zingt van dondrende oorlogstormen,
Van onweerbuy, orkaen en vuur,

Verschrikkelijk voor yders ooren:
Gelijk Virgijl zijn snaren dringt
Wanneer hy van Eneas zingt

Vervolgt door Junoos wraek en toren:
Of geeft den hemel lenteweer,
Soo vloeyt uw zang, gelijk de droppen
Van honigdau langs rozeknoppen
Afrollen op de kruyden neer.

Gy zongt met onbezweke kragten.
Gy wiert noyt van een vrient gestoort,
Maer queelde in sijn geselschap voort
Met schrand're en hemelsche gedagten:

Als Naso met een vluggen swier
En klaerder geest, als fakkelligten,
Voor onrijm vloeyende gedichten,

f*****

Uyt-

LYK - en GRAFDICHTEN op
 Uytstortte op glat gewijt papier.
 Hoe treffen ons de noodlotslagen!
 De Neerlandfche Orfeus stort in 't graf.
 Der digtren tempel dreunt'er af.
 Wie zal Apolloos koor nu fchragen?
 Help, *Vollenhoven!* help, *ô Brand!*
 'T zal op *Ondaen* en *Bake*, leunen.
Hoogstraten zal het onderfteunen,
 Zoo blijft dat pronktoneel in ftand.
 ANTONIDES! gy zigt in 't bloeyen
 In 't graf gefort, maer niet geheel.
 Uw fchrandre geeft en beftedeel
 Zal alle nijt te boven groeyen.

K. VAN BRACHT.

GRAFSCHRIFT

Op

DR. JOHANNES ANTONIDES vander GOES.

Hier ruft ANTONIDES, de digter van het Y,
 Ontijdig neergeveld in 't bloeiëns 't van zijn dagen,
 Van Vondel waard geëgt den naam van zoon te dragen,
 Als jonge Fenix van de Duitfche Poëzy.
 't Aaloude Egypte mag op hare naalden brommen,
 Dit graf gewelf bevat meer als haar heiligdommen.

BENIGNE.

EPI.

E P I T A P H I U M

In

J. ANTONIDEM vander GOES,

Poeseos Phanicem.

TOta sub exiguo tumulatur marmore suada,
Bellerophontææ verna perennis aquæ.

ANTONIDES ne jacet surreptus flore juventæ,

Cujus apollinea pectora voce madent?

Pierides miseris singultibus astra laceffunt

Ob tam præclari funera mæsta viri.

Amstelides plangunt Nympha. gemit Ya celebris,

Ac mosa conspersus rore tepente genas.

At tu, quitransis, dic; Molliter ossa quiescant,

Terraque fit cineri non onerosa tuo.

CORNELIUS VAN ARCKEL.

Op de D O O D

van den HEER

JOANNES ANTONIDES vander GOES.

Perque omnia secula famâ,

Si quid habent veri vatum præfagia, vivet.

HEt zanggodinnendom met schrik voor 't hoofd geslagen,
Toen groote Vondel wiert ten starren ingedragen,
Vond troost genoeg in zulk een deerlijken stant:
Nadien ANTONIDES met een gelijken trant
De digtkunst, al gewoon op 't heerlijkst te groejen,

f***** 2

Hand-

Handhaafde op dat ze niet gestuyt wiert in haar bloejen.
 Nu legt hy mee ter neergeflagen van het lot.
 En Nederlandt verliest in taal het zoet genot
 Uyt zijne Poëzy zoo menigmaal verkregen.
 Dat voelt vergeefs dien slag, en 't missen van haar zegen.
 Wie sla voortaan de hant aan Nederduyts gedigt;
 Daar al de wetenschap en 't aangename ligt
 Gewoon den leerlingen, nog ruw en onervaren,
 Te leyden na den toon van zijn vergode snaren
 Met hem verstorven is, ten waar zijn letterkas
 Als die van Vondel na zijn doot te vinden was?
 Hier zou de jeugt na zijn verlies zig nog verblyen
 Wanneer zy zig verzade in zijne digterien.
 't Zy dat zijn zangheldin in 't bloedig oorlogsvelt
 Een deel triomfen van de werreltdwingerts meld:
 't Zy groote Ruiters van het waterpaart geflagen
 Word na de lugt gevoert op zijnen heldenwagen.
 Of dat hy na de vree gemaekt met Brittenlandt
 Den dollen oorlogsgod vol yver legt aan band:
 Dan weer wat luttiger zijn geesten heen laat weyen
 Alwaar hy d'Amsteljeugt op 't Y laat spelemeyen.
 Hier schaft hy puik van digt in zijnen zilvren stroom;
 Daar zoo veel goden, en godinnen, als in droom
 Verschijnen, die gestaag op zijn geluyt verstommen,
 Wanneer zijn zeetrompet komt langs haar vloeden brommen.
 Hier volgt hy Vondel, als men hem de trom hoort slaan
 Tot lof van d'Ygod, en van Vader Oceaen.
 Al wat de werrelt in haar ommevang kan houwen
 Kont ge in de groote van vier boeken hier beschouwen.
 Hy zeilt het aartrijk om van daar de zonne straalt,
 Tot daar ze moe gereën in Thetis armen daalt.
 Maar wat beweegt my dus zijn werk in top te heffen?
 't Is meer verheven als mijn yver kan bezeffen
 En trotst het godlijk werk, door zijn verandering,

Van Nafo, daar hy praat in vormverwiffeling,
't Roemrugtig Amfterdam, zoo lang de kunst blijft leven;
En Y en Amftel door zijn dicht zoo hoog verheven,
Verblijven, daar het Y de kroon der vloeden ftrijkt
Gedagtig aan zijn naam, die geene digters wijkt.
Want fchoon men hier en daar zijn werk zoekt te ondermijnen
En zegt; 't zijn fablen, die als droomen weer verdwijnen,
Hy volgt Homeer in al zijn fateringen naer.
't Is ydel. zijne faam zal met Apol, van daar
Hy rijzende uyt het ooft komt moedig aangeronnen,
En in het weften daalt opklimmen onverwonnen.

J. VAN HOOGSTRAEEN.

Op de DOOD

Van den Uitmuntenden DICHTER

JOANNES ANTONIDES vander GOES,

ZO gaan vast een voor een de heldre lichten onder,
Gevolgt van eene nacht der droefheid en geweent:
Ons heugd het fterfuur van dat grote werrelswonder
Dat aan den Rijn verrees, en aan het Y verdween;
Van dien tijd floeg den geest der dichteren aan 't quynen
En is op zulk een slag verbaast te rug gedeist,
Men zag de dichtkunst voorts of niet, of fchraal verfchijnen;
Geen wonder was'et, want: den Vader was verreift.
O! lustelofen eeuw, zo klagen d'Amfteldammers,
Wy zijn helaes! wy zijn ons lessengever quijt,
Maar zacht! wat naar geluid des droefheids endes jammers
Verheft zich aan de Maaze? o klaaglijk rougekrijt,
Hoe! koomtge ons weer op nieuw het herte en d'ingewanden
Beroeren? wat 's 'er gaans? spreek uit, gy snel gerucht,
Of is ANTONIDES! de pronk der Nederlanden,
Getroffen door de dood? ô't is gewis: zy zucht,

Ter-

Terwijl 't kristallevocht langs heur besturve wangen

Neerbiggelende toont, hoe dit verlies heur drukt.

Is dit, ô Jongeling, het end van ons verlangen!

Moestge in uw zomertijd dus worden weggerukt!

Ach, 't is beklaglijk! als door bulderende vlagen,

Den uitgelaten wind vol vreeselijk geweld,

De vrugtbre boomen treft, met zijne geeselslagen,

Waar door het rijpste, en best, ter neder word geveld.

A^NT ON I D E S! weleer by d'Agrippijschen Grijzen

Zo hertelijk bemind, om zijn doorluchte geest;

Wy zagen uwen glans al vroeg ten kimme uytrijzen,

Wijl ge uwe vaerzen schoeide op een Virgielsche leest:

Dit ruigt den Yfroom, door uw wakkre pen beschreven,

Wiens hoogverheven stijl, op 't kunstigst toebereid,

Ons groote Gysbrechtsstad verheerlijkt heeft doen leven:

Want ge hebt heur hoofd gekroont met eene onsterfelijkheid.

Dus quam uw Lentetijd, een rijken oogst beloven

Aan 't heur der dichtren, dat in scha'uw der bladren leest.

Maar ach! wy zien dit vuur te vroeg in d'assche doven,

Nochtans: dit troost ons datge in uwe vaerzen zweeft:

Dewijl ge onsterflijk blijft, door uwe Heldendichten,

En Echtsgezangen, met een Roze-en Lelygeur

Doorwaassent; des uw naam voor niemand hoeft te zwichten:

Want uwe loftoon klinkt de gantsche wereld deur.

Gy vruchtbaar Zeeland met uw rijke waterstormen,

Laat dit, uw Lijkrouw doen verwisselen in vreugd.

Gy zaagt hem in Der Goes wel eer te voorschijn koomen,

Dogh d'YStad was de School van zijn leergierge jeugd:

En nu is Rotterdam het rustgraf zijner leeden;

Maar zijn verheven geest vereischte een ruimer plaats;

Rust dan, ô eedle ziele in 't rijk der Eeuwigheden.

Wie deze Rust geniet, is vry van alles quaads.

K. VERLOVE.

U I T.

d. 3980